

99/09

Hospodaření s prostředky státního rozpočtu a s majetkem státu u Generálního ředitelství cel, celních ředitelství a celních úřadů

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1999 pod číslem 99/09.

Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Ing. Jana Krejčová.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s prostředky státního rozpočtu a s majetkem státu u celní správy České republiky.

Kontrolu provedly v období od května do září 1999 skupiny kontrolujících oblastních odborů NKÚ v Sokolově, Brně, Ostravě, Pardubicích, Plzni, Ústí nad Labem a odboru školství a kultury.

Kontrolovanými osobami byly Ministerstvo financí, Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel s organizačními složkami.

Proti kontrolním protokolům byly podány námitky ze strany Ministerstva financí - Generálního ředitelství cel, celních ředitelství Brno, Ostrava, Ústí nad Labem, celních úřadů Břeclav, Český Těšín a Ředitelství celních škol v Jilovišti. Námitky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutím o námitkách. Odvolání proti rozhodnutí o námitkách podalo Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel a Celní ředitelství Ostrava. Odvolání byla vypořádána usneseními senátu NKÚ.

S e n á t N K Ú (ve složení: Ing. Jana Krejčová - předseda, Mgr. Marie Hošková, JUDr. Eliška Kadaňová, Ing. Zdeněk Smělík - členové) na svém zasedání, které se konalo dne 1. prosince 1999,

s c h v á l i l usnesením č. 99/09/433
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

Úvod

Podle zákona ČNR č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění zákona č. 113/1997 Sb., je celní správa České republiky soustavou celních orgánů, kterou tvoří Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel (dále jen „MF - GŘC“), celní ředitelství (dále jen „CR“) a celní úřady (dále jen „CÚ“) a úkoly Ministerstva financí v oblasti celnictví, celní politiky, celních sazeb a celní statistiky plní MF - GŘC, které je jeho součástí.

V souladu s organizačním řádem Ministerstva financí (dále jen „MF“) vydal ministr samostatný Organizační řád Celní správy ČR, který stanoví organizační strukturu, působnost útvarů a orgánů, základní pravomoci služebních funkcionářů, principy a metody práce celní správy a soustavu vnitřních předpisů a který nabyt účinnosti dnem 1. 7. 1997. Podle tohoto organizačního řádu jsou

také organizačními jednotkami ředitelství celních škol (dále jen „ŘCS“) a celní školy (dále jen „CŠ“).

Pro rok 1998 byl MF - GŘC stanoven rozpočet příjmů a výdajů v celkové výši příjmů 604 734 tis. Kč a výdajů 3 723 357 tis. Kč, který svými rozhodnutími v průběhu roku 1998 MF měnilo a po promítnutí úprav rozpočtu k 31. 12. 1998 činily celkem příjmy 604 734 tis. Kč, výdaje 4 054 696 tis. Kč.

Kontrolou zjištěné skutečnosti

1. Postavení MF - GŘC

Celní zákon zřizuje od roku 1997 výslovně celní orgány jako organizační součást MF. Působnost v oblasti celnictví jim stanoví celní zákon, pokud jde o hospodaření s majetkem státu a rozpočtovými prostředky nebyla pro celní orgány přijata zvláštní právní úprava, proto právo hospodaření náleží MF. Z toho vyplývá, že celní orgány nemohou být samostatnou účetní jednotkou ve smyslu ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

MF tuto právní úpravu nerespektuje a vedle něho jedná jako samostatná právnická osoba a jako samostatná účetní jednotka MF - GŘC. Používá také vlastní identifikační číslo organizace a má samostatný rozpočet. MF dokonce uzavřelo s MF - GŘC smlouvy o převodu práva hospodaření k majetku.

Tuto složitou právní úpravu MF neřešilo ani nerespektovalo. MF tak nesplnilo základní povinnosti vyplývající z ustanovení § 24 zákona ČNR č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, v platném znění, kde se mj. ukládá:

„Ministerstva pečují o náležitou právní úpravu věcí patřících do působnosti České republiky; ... dbají o zachování zákonnosti v okruhu své působnosti a činí podle zákonů potřebná opatření k nápravě.“

2. Hospodaření s majetkem, jeho evidence, ochrana a inventarizace

Kontrolou zjištěné skutečnosti jsou uváděny podle faktického stavu.

a) V § 6 vyhlášky FMF č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, v platném znění, je mj. uvedeno:

„Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména:

a) národní majetek zjistit, sepsat, ocenit, pokud není stanoveno jinak, a vést v předepsané evidenci podle zvláštních předpisů, ...

d) chránit národní majetek před rozkrádáním, poškozením, zničením, ztrátou nebo zneužíváním, ...“

Zvláštním předpisem je zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

V souladu s tímto zákonem nepostupovaly např.:

MF - GŘC tím, že k 31. 12. 1998 nevedlo ve své účetní evidenci zvířata v celkové hodnotě 835 640 Kč. Tím snížilo neoprávněně stav majetku o uvedenou hodnotu. Dále nevedlo majetek (32 psů), který vůbec neoceňilo. MF - GŘC současně porušilo ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že jeho účetnictví nezobrazilo věrně skutečnosti, které jsou jeho předmětem, a dále ustanovení § 29 odst. 1 téhož zákona tím, že při fyzické inventuře hmotného majetku nezjistilo, že zmíněnou část zásob nevedlo ve své účetní evidenci;

ČR Ústí nad Labem tím, že nevedlo ve své evidenci majetku pozemky a budovu v hodnotě 1 225 516 Kč. Přestože uvedený majetek fyzicky převzalo a užívalo již od srpna 1998, nebyl majetek do konce roku 1998 v evidenci a tento nedostatek nebyl zjištěn ani inventarizací;

CÚ Břeclav tím, že:

- v inventurním soupisu HIM neuvedl budovu garáže a ostatní plochy, které mu byly předány do užívání. Podle znaleckého posudku ze dne 22. 6. 1993 činila hodnota předaných nemovitostí více než 6 978 tis. Kč. O budovy není řádně pečováno a v prostoru hraničního přechodu se provedla nová investiční výstavba. V měsíci říjnu 1998 ČR Brno nainstalovalo obytné buňky jako náhradní pracoviště. Stavební práce na instalaci buněk včetně zdravotnické, elektroinstalace, nátěrů a víceprací provedla firma STAVBA, s. r. o., Valtice v ceně 56 736,10 Kč. Tím současně CÚ Břeclav porušil ustanovení § 6 písm. b) a c) uvedené vyhlášky;
- nevedl předepsanou evidenci o uskladněném zboží a nezajistil jeho inventarizaci, čímž došlo ke zkresení stavu majetku. Na CÚ Břeclav dále kontrolou nelze operativně zjistit výši evidenčního stavu uložených zásob zboží. Ve skladu na celním přechodu Valtice bylo zjištěno, že neexistuje evidence zadržného alkoholu v celní hodnotě více než 53 tis. Kč. Tento majetek nebyl předmětem účetnictví v roce 1998. Ve skladu na celním hraničním přechodu Valtice má CÚ Hodonín zadržené zboží v celkové hodnotě více než 10 911 tis. Kč, které nebylo předmětem inventarizace 1998 a není k němu vedena skladová kniha. CÚ Břeclav tak současně porušil ustanovení § 29 odst. 1 a § 30 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb.;
- neevidoval propadlé neokolkované cigarety v množství 12 000 kusů v celkové ceně 21 tis. Kč;

ČR Brno a následně i **CÚ Hodonín** tím, že nezajistily řádnou ochranu skladu s dočasně zajištěným zbožím jak po stránce technické, tak po stránce personální (nepověřily vedením skladu žádného zaměstnance a ani s žádným zaměstnancem neuzavřely dohodu o hmotné odpovědnosti), nezajistily řádné vedení skladové evidence

zásob zboží dočasně zajištěného a dočasně uskladněného celním úřadem. V nezjištěné době v období mezi 8. 7. 1997 a 4. 3. 1998 došlo ke zcizení uložených věcí - cigaret, ponožek a riflových bund ve vyčíslené hodnotě téměř 894 tis. Kč. V rozporu s ustanoveními § 29 odst. 1 a 30 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. nebyly skladové zásoby ve značném finančním objemu vůbec inventarizovány a byly označeny za „bezpředmětné.“

b) V § 45 odst. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, v platném znění, je mj. uvedeno:

„Podniky nemohou uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku sloužícího k provozování jejich podnikatelské nebo jiné hospodářské činnosti, popř. sloužícího ke kulturním a sociálním potřebám, k němuž mají právo hospodaření ...“

„Výjimky ... může v odůvodněných případech povolit vláda.“

MF - GŘC v rozporu s citovanými ustanoveními v roce 1998 prodalo 19 automobilů v celkové pořizovací hodnotě téměř 4 133 tis. Kč, které nebyly starší pěti let (v jednotlivých případech o 21 až 1 356 dnů dříve), bez udělení výjimky vlády ČR. Nerespektovalo ani usnesení vlády ČR ze dne 3. 5. 1991 č. 139, o postupu při provádění ustanovení § 45 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění usnesení vlády ČR ze dne 18. 3. 1992 č. 197, kde se v bodu I písm. c) mj. stanoví:

„... státní podniky ... a jiné státní organizace mohou mimo obvyklé hospodaření uzavírat smlouvy o převodu vlastnictví majetku, k němuž mají právo hospodaření, v těch případech, kdy se jedná o prodej ...“

c) osobních a nákladních automobilů a autobusů starších 5 let s tím, že jejich prodej bude realizován za ceny stanovené znalcem, ...“

c) V § 7 odst. 1 a 2 zákona č. 563/1991 Sb. je uvedeno:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

„Účetnictví účetní jednotky je úplné, jestliže účetní jednotka zaúčtovala všechny účetní případy týkající se účetního období.“

Podle uvedených ustanovení nepostupovalo:

MF - GŘC tím, že v účetnictví věrně nezobrazilo skutečnosti, které jsou jeho předmětem, a že jeho účetnictví nebylo úplné. Zkreslilo stavy majetku např. v těchto případech:

- dne 31. 7. 1998 neoprávněně vyřadilo z účetní evidence osobní automobil v pořizovací ceně 200 541 Kč, který byl ale nadále v provozu;
- nezaúčtovalo všechny účetní případy týkající se účetního období roku 1996, když v roce 1996 odprodalo tři automobily v celkové pořizovací ceně 393 517 Kč a vyřadilo je z účetní evidence až v roce 1998;

- nezaúčtovalo všechny účetní případy týkající se účetního období roku 1997, když v roce 1997 odprodalo sedm automobilů v celkové pořizovací ceně 2 062 289 Kč a vyřadilo je z účetní evidence až v roce 1998;
- nezaúčtovalo všechny účetní případy týkající se účetního období roku 1998, když v roce 1998 odprodalo v celkové pořizovací ceně 7 943 505,53 Kč čtyřicet automobilů a vyřadilo je z účetní evidence až v roce 1999;

CŘ Praha tím, že duplicitně evidovalo v roce 1998 u Regionální celní školy Praha pozemek o výměře 809 m². Majetkovou evidenci nesprávně navýšilo o 962 710 Kč;

CÚ Břeclav tím, že nevedl pokladní knihu průběžně podle vystavených pokladních dokladů, pokladní doklady s nižší číselnou řadou byly zapsány později. Vystavené výdajové pokladní doklady jsou nečitelné. V některých případech byla peněžní hotovost vyplacena jiné osobě, než pro kterou byly peněžní prostředky určeny, aniž byl výdaj doložen plnou mocí skutečného příjemce.

d) K provedení ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb., vydalo FMF opatření, kterým se mj. stanoví:

„Na podrozvahových účtech v účtových skupinách 97 až 99 se sledují důležité skutečnosti, o kterých se neúčtuje v soustavě podvojného účetnictví a jejichž znalost je podstatná pro posouzení majetkoprávní situace účetní jednotky především o využívání cizího majetku, ke kterému nemá účetní jednotka vlastnické právo, popř. právo hospodaření ...“

MF - GŘC porušilo uvedené ustanovení tím, že neshledovalo v letech 1993 - 1998 na podrozvahovém účtu majetek v prozatímní správě. K 30. 9. 1998 podle inventarizačních zápisů I. etapy inventarizace část VII. „Předměty v prozatímní správě majetku státu“ vykazovala jednotlivá CŘ takovýto majetek v celkové hodnotě 31 125 921,60 Kč.

e) V § 29 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. je uvedeno:

„Účetní jednotky inventarizací ověřují ke dni řádné a mimořádné účetní závěrky, zda stav majetku a závazků v účetnictví odpovídá skutečnosti.“

Uvedené ustanovení porušily:

MF - GŘC tím, že inventarizací neověřilo, zda stav majetku v účetnictví odpovídá skutečnosti v následujících případech:

- skutečné stavy hmotného majetku totiž porovnávalo s evidencí majetku vedenou pomocí automatizovaného vnitřního informačního systému, která se od účetního stavu ke dni 1. 10. 1998 lišila o 19 972 563,83 Kč;
- nezjistilo z inventarizačních zápisů šesti CŘ, že finanční majetek (poštovní známky a kolky) v hodnotě 113 757,70 Kč není obsažen v jeho účetnictví;
- nezjistilo z inventarizačních zápisů CŘ České Budějovice, CŘ Plzeň a ŘČŠ Jiloviště, že zásoby potravin v hodnotě 568 564,58 Kč nejsou obsaženy v jeho účetnictví;

- z inventarizačních zápisů CŘ České Budějovice, CŘ Praha a CŘ Brno nezjistilo, že závazky v hodnotě 443 549,28 Kč nejsou obsaženy v jeho účetnictví;

CŘ Praha tím, že:

- se nevypořádalo se skutečností, že stav hmotného investičního majetku (mimo pozemků) v roce 1998 podle inventarizačního zápisu centrální inventarizační komise CŘ Praha nesouhlasil se stavem podle inventarizačních zápisů dílčích inventarizačních komisí CŘ Praha;
- při inventuře v roce 1998 nebyly vedeny odděleně budovy a pozemky k těmto budovám v ceně 42 377 163,50 Kč. Budovy a pozemky byly v pěti případech inventarizovány pod jedním společným inventárním číslem;
- nesprávně inventarizovalo v roce 1998 budovu, když technickému zhodnocení budovy v ceně 15 512 975 Kč přidělilo nové inventární číslo, místo aby pouze navýšilo hodnotu již evidované budovy;

CŘ Brno tím, že:

- nevedlo řádnou evidenci hmotného majetku. Ve fyzických inventurách vykazovalo v inventarizačních rozdílech jako manka různé předměty (v úhrnné pořizovací ceně 218 745 Kč), přičemž před nebo po inventarizaci došlo k jejich odprodeji;
- nebyla inventarizována budova a pozemky bývalého útvaru PS Valtice získané v listopadu 1994 pro potřeby Oblastního celního úřadu Břeclav. Podle znaleckého posudku činila hodnota uvedených nemovitostí 6 978 242,83 Kč;
- při provádění inventarizace skladovaného zajištěného zboží ve Valticích, nafty v Břeclavi a psů na podřízených celních úřadech nezjistilo, že stav inventarizovaného majetku neodpovídá jeho stavu v účetnictví. K 31. prosinci 1998 byl zkreslen stav majetku o 22 529 882,11 Kč. Při provádění inventarizace nebyly vypracovány soupisy uskladněného zboží, ze kterých by bylo zřejmé, jaký byl okamžitý stav zásob na skladě.

Evidence zboží v jednotlivých skladech je individuálně vedena v jednotlivých „skladových knihách“ v časové posloupnosti položek vždy pro daný rok. Výpořádané položky se vylučují (vyškrtávají). Ke zjištění okamžikového stavu majetku v každém skladu je nutno vysčítat platné (nevypořádané) položky z jednotlivých knih.

V případě, že kniha není k dispozici nebo není k inventuře předložena, není možné zjistit stav skladu, neboť neexistuje jiná evidence. Takto vedená evidence neodpovídá platným předpisům a je nepřehledná. Provedení inventarizace bez předložení všech skladových knih i za předchozí léta je nemožné a výsledky uvedené v inventarizačních zápisech nejsou věrohodné, neboť je nelze porovnat s účetnictvím;

CÚ Břeclav tím, že nepředložil k inventarizaci skladovou knihu II - zboží zajištěné v souvislosti s porušením celních předpisů k provedení inventarizace majetku roku 1998. Neprovedením inventarizace zboží uvedeného ve skladové knize byl vykázán nesprávný stav majetku - nižší o 6 037 582 Kč.

f) V § 29 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb. je mj. uvedeno:

„U peněžních prostředků v hotovosti musí účetní jednotky provést inventarizaci nejméně čtyřikrát ročně.“

Ustanovení v roce 1998 nedodržely:

ČR Ústí nad Labem, CÚ Ústí nad Labem a CÚ Břeclav.

g) V § 30 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. je mj. uvedeno:

„Skutečné stavy majetku a závazků se zjišťují inventurou fyzickou u majetku hmotné povahy ... nebo dokladovou ... u ostatních složek majetku, u nichž nelze provést fyzickou inventuru; tyto stavy se zaznamenávají v inventurních soupisech, které musí být podepsány osobou odpovědnou za provedení inventarizace.“

Uvedené ustanovení porušily:

ČR Praha a CÚ Ruzyně-letišť Praha tím, že u inventury v roce 1998 nejsou inventurní soupisy majetku o účetním stavu 259 982 296,80 Kč a 54 916 962,40 Kč podepsány osobou odpovědnou za provedení inventarizace;

ČR Ostrava tím, že při fyzické inventuře nezjistilo a v inventurním soupisu hmotného investičního majetku nevedlo objekt rekreační chaty v katastrálním území Dolní Těrlicko. Naopak jsou v soupisu uvedeny čtyři obytné buňky, každá v účetní hodnotě 6 508 Kč, které v době inventury již neexistovaly. Dále při provádění fyzické inventury hmotného investičního majetku uvedlo v inventurním soupisu hmotného investičního majetku jako samostatné položky „výtah nákladní“, „vestavba“, ačkoliv se jednalo o technické zhodnocení majetku budovy v Ostravě. O součet účetních hodnot tohoto nesprávně uvedeného hmotného investičního majetku, tj. o částku 1 025 189 Kč, měla být navýšena hodnota budovy;

CÚ Český Těšín tím, že při fyzické inventuře hmotného majetku nezaznamenal v inventurních soupisech v hodnotě 10 364 671,44 Kč budovu referátu celního dohledu na hraničním přechodu Chotěbuz, přestože tato budova byla zprovozněna již ve druhé polovině roku 1995, rentgenový přístroj v hodnotě 6 402 620 Kč, dva kusy mobilních buněk, naproti tomu zaznamenal tři kusy trezorů v celkové hodnotě 444 010 Kč a kursovní tabuli za 21 695 Kč, ačkoliv tento majetek se v době provádění fyzické inventury u CÚ Český Těšín již nenacházel. K výše uvedenému hmotnému majetku byly v roce 1999 (v průběhu této kontroly) dodatečně vyhotoveny převodky majetku;

ČR Ústí nad Labem tím, že v období řádné inventarizace majetku v roce 1998 nezajistilo, aby inventurní soupisy hmotného investičního majetku, zásob (náhradních dílů) a pohledávek byly podepsány osobou odpovědnou za provedení inventarizace;

CÚ Ústí nad Labem tím, že neprovedl fyzickou inventuru majetku v prozatímní správě, dočasně uskladněného a zastaveného zboží, k 31. 12. 1998, ale provedl pouze

inventuru dokladovou a nevyhotovil inventurní soupisy tohoto majetku. V inventuře tohoto majetku uvedl již prodaný osobní automobil Jeep Chrysler s celní hodnotou 410 000 Kč.

h) V § 30 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb. je uvedeno:

„Fyzickou inventuru hmotného majetku, kterou nelze provést ke dni účetní závěrky, lze provádět v průběhu posledních tří měsíců účetního období, popřípadě v prvním měsíci následujícího účetního období. Přitom se musí prokázat stav hmotného majetku ke dni účetní závěrky údaji fyzické inventury opravenými o přírůstky a úbytky uvedeného majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období, popřípadě za dobu od začátku následujícího účetního období do dne ukončení fyzické inventury v prvním měsíci tohoto účetního období.“

V rozporu s uvedenými ustanoveními jednalo:

MF - GŘC tím, že vyhlásilo a provedlo 1. etapu inventarizace k 30. 9. 1998 namísto k některému datu z posledních tří měsíců účetního období. Takto zjištěné údaje nemohou sloužit k průkaznému ověření účetních stavů;

ČR Praha, ČR Ostrava a CÚ Český Těšín tím, že údaje fyzické inventury neopravily o přírůstky a úbytky majetku za dobu od ukončení fyzické inventury do konce účetního období 1998, a tím neprokázaly skutečný stav hmotného majetku ke dni účetní závěrky.

ch) V § 30 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb. je uvedeno:

„Inventarizační rozdíly vyúčtují účetní jednotky do účetního období, za které se inventarizací ověřuje stav majetku a závazků.“

MF - GŘC porušilo uvedené ustanovení tím, že:

- část inventarizačních u rozdílu hmotného investičního majetku ve výši 5 129 445,51 Kč zjištěných v roce 1997 vyúčtovalo až v roce 1998;
- část inventarizačních rozdílu hmotného investičního majetku, drobného hmotného investičního majetku a majetku v operativně technické evidenci v celkové výši 13 739 292,69 Kč zjištěných v roce 1998 nebyla ke dni této kontroly stále vyúčtována.

3. Hospodaření s rozpočtovými prostředky

a) V § 30 odst. 2 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, je uvedeno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby dosahovala maximálních příjmů a plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejhospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků. Rozpočtové prostředky může používat jen k účelům, pro které byly určeny, a to na krytí nezbytných

potřeb, na opatření zakládající se na právních předpisech a k zajištění nerušeného chodu organizace; prostředky může čerpat jen do výše stanovené ve státním rozpočtu republiky nebo rozpočtu zřizovatele, a to v mezích závazných ukazatelů a v souladu s věcným plněním.“

Uvedená ustanovení o hospodárnosti a efektivním využívání rozpočtových prostředků a o dosahování maximálních příjmů porušily:

MF - GŘC tým, že:

- za vypracování a realizaci projektu Celního informačního systému české celní správy, který je v provozu na pěti pilotních místech, ale není dále aplikovatelný pro rozšíření v České republice, uhradilo z prostředků státního rozpočtu v letech 1994 - 1998 celkem 101 677 990,62 Kč. Kromě uvedené částky uhradilo MF - GŘC 9 261 000 Kč za posouzení provozuschopnosti uvedeného systému. Systém nebyl doporučen ani ke kompletnímu nasazení, ani k částečnému využití, naopak byla doporučena varianta úplného vývoje nového systému. V roce 1998 uzavřelo MF - GŘC novou smlouvu na rozvoj celoplošného informačního systému správy cel a daní v celkové ceně 185 531 189 Kč. MF - GŘC současně porušilo ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že nedodrželo postup účtování v souladu s účtovou osnovou. Tři faktury nezaúčtovalo na majetkové účty, čímž snížilo účetní stav majetku v roce 1994 o 11 331 023,20 Kč a v letech 1995 - 1998 o 19 947 802,20 Kč;
- v důsledku provedení neoprávněné exekuce bylo nuceno uhradit z prostředků státního rozpočtu v roce 1998 vzniklou škodu ve výši 30 442 726,97 Kč. V roce 1996 byla na základě šesti exekučních příkazů provedena exekuce ve výši 67 576 448 Kč, a to odepsáním pohledávky z účtu domnělého dlužníka CHEMAPOL, a. s., ačkoliv skutečným dlužníkem byl CHEMAPOL GROUP, a. s. Exekuce byla napadena řádnými opravnými prostředky. V roce 1997 MF - GŘC exekuční rozhodnutí zrušilo a částka vymožená neoprávněnou exekucí byla CHEMAPOLU, a. s., vrácena. CHEMAPOL, a. s., následně požádal o úhradu úrokové náhrady v částce 30 442 726,97 Kč. Příslušný CÚ (Most) rozhodl, že žádost CHEMAPOLU, a. s., je oprávněná, a dne 19. 3. 1998 byla provedena úhrada úrokové náhrady za neoprávněnou exekuci ve prospěch účtu CHEMAPOL, a. s. Dne 15. 2. 1999 přihlásil CÚ Most u Krajského obchodního soudu v Praze pohledávky vůči CHEMAPOL GROUP, a. s., v celkové výši 88 930 603 Kč do konkursního řízení. Toto pochybení (záměna subjektů) s vážným dopadem do hospodaření MF - GŘC nebylo dosud projednáno jako škoda ani ve škodní komisi ČŘ Ústí nad Labem, ani ve škodní komisi MF - GŘC;
- předalo firmě EUREST spol. s r. o. bezplatně k užívání prostory o výměře cca 640 m² a majetek v celkové pořizovací hodnotě 3 022 599 Kč;
- MF - GŘC nevyužilo možnosti kontroly účetní evidence a vedení pokladny dodavatele ve smyslu smluvního ustanovení a nedoložilo žádné zápisy z těchto kontrol s odůvodněním, že kontrola účetní evidence neby-

la v EURESTU zatím provedena vzhledem k tomu, že byl dodržen schválený rozpočet závodního stravování a nedochází k účtování odchylnému od podmínek daných tímto rozpočtem. Rozpočet nákladů za rok 1998 byl však překročen o 770 398 Kč;

- v roce 1998 umožnilo svým pracovníkům a firmám sídlícím v budově neomezené bezplatné používání pevných telefonních linek a mobilních telefonů k soukromým účelům. Firmám, které používají pevné telefonní linky MF - GŘC v roce 1998, neúčtovalo poplatky za jejich užívání, a to ani formou paušální platby. MF - GŘC uhradilo v roce 1998 za služby telekomunikací a radiokomunikací více než 59 mil. Kč;

ČŘ Ostrava tým, že bezplatně zapůjčilo bioptronovou lampu v účetní hodnotě 10 880 Kč;

ČŘ Brno tým, že:

- neuzavřelo s Policií ČR smlouvu o pronájmu pozemku na hraničním přechodu Valtice;
- bezdůvodně snížilo cenu nájmu o služby (elektrická energie, voda, TDO), přičemž nemá k dispozici údaj, kolik tyto služby činí. V dodatku č. 2 hospodářské smlouvy o dočasném užívání majetku nestanovila datum účinnosti, takže není jasné, od kterého data byly provozní náklady zahrnuty do ceny nájmu. ČŘ Brno tak současně porušilo ustanovení § 43 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník;

ČŘ Ústí nad Labem tým, že nevystavilo nájemcům k proplacení dle uzavřených nájemních smluv v roce 1998 zálohovou fakturu až do výše 120 000 Kč za elektrickou energii a faktury za pronájem nebytových prostor ve výši 26 650 Kč;

CÚ Břeclav tým, že z evidence služebního autoprovozu nelze často zjistit vytiženost přidělených motorových dopravních prostředků (dále jen „MDP“) při služebních cestách a oprávněnost k použití služebního MDP.

MDP jsou používány k jinému účelu, než pro který byly přiděleny. Např. z celních poboček Valtice a Míkulov jsou služební motorová vozidla používána pro přepravu pracovníků na oběd. Např. v červnu 1998 z vykázaných 282 km jízdy z celního pracoviště Valtice bylo cca 186 km vykázáno k jízdám na oběd a zpět, v měsíci říjnu 1998 z 264 km to bylo cca 165 km. Služební MDP je tedy z 64 % využíváno pouze pro jízdy pracovníků celního pracoviště k jízdám na oběd.

b) V § 41 odst. 2 vyhlášky č. 205/1991 Sb. je mj. uvedeno:

„Rozpočtová organizace zúčtuje na vrub rozpočtu zřizovatele na běžný rok jen ty výdaje, které se hospodářsky týkají tohoto roku ...“

ČŘ Ústí nad Labem porušilo uvedené ustanovení tím, že zaplatilo v prosinci roku 1998 z rozpočtových prostředků roku 1998 nájemné za nebytové prostory a související služby dopředu na první čtvrtletí roku 1999 ve výši 1 176 727 Kč bez ohledu na splatnost nájemného dle uzavřených nájemních smluv.

c) V ustanovení § 4 odst. 1 vyhlášky č. 205/1991 Sb. je mj. uvedeno:

„Rozpočtová organizace hospodaří v rámci svého rozpočtu s rozpočtovými prostředky stanovenými jí zřizovatelem.“

ČR Brno porušilo výše citované ustanovení tím, že ke krytí svých výdajů roku 1998 používalo vedle prostředků stanovených zřizovatelem i prostředky z cizích zdrojů z předchozích let (celní jistoty). Jako zdroj přechodného financování konce roku 1998 a začátku roku 1999 sloužily cizí zdroje ve výši 1 942 186, 87 Kč.

d) V § 11 odst. 1 zákona ČNR č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), je uvedeno:

„Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny.“

Uvedené ustanovení porušily:

MF - GRČ tím, že:

- použilo rozpočtové prostředky v jiném rozpočtovém roce, když neoprávněně uhradilo cestovní náhrady za pracovní cesty uskutečněné v roce:
  - 1997 z rozpočtových prostředků roku 1998 v 51 případech v celkové výši 27 854 Kč,
  - 1998 z rozpočtových prostředků roku 1999 v 35 případech v celkové výši 13 652 Kč;
- neoprávněně uhradilo fakturu ve výši 289 490,20 Kč z roku 1998 z rozpočtových prostředků roku 1999;
- vydalo rozpočtové prostředky na jiný účel, než na který byly určeny, a použilo na nákup drobného hmotného majetku investiční prostředky v celkové hodnotě 17 414 Kč;

ČR Ostrava tím, že rozpočtové prostředky určené k úhradě provozních výdajů použilo k úhradě investičních výdajů (za rekonstrukci nemovitosti - přestavbu kanceláří na byty, za provedení topného systému na kontrolní hale v Chotěbuzi, za provedení zdvojené podlahy, za montáž elektrické zabezpečovací signalizace) v celkové výši 412 443,80 Kč;

ČR Ústí nad Labem tím, že v účetním období roku 1998 neoprávněně uhradilo investiční výdaje v celkové výši 1 334 310,20 Kč z výdajového účtu neinvestičních prostředků, současně nezvýšilo hodnotu svého hmotného investičního majetku o pořizovací náklady v této výši;

ČR Brno tím, že:

- uhradilo v roce 1998 za nájemné nemovitosti 199 490,70 Kč a tato částka byla v peněžním deníku zaúčtována pouze ve výši 31 794,04 Kč na nájemné a zbývající část ve výši 167 696,66 Kč byla zaúčtována na neidentifikovatelné platby a zaúčtována jako minusová položka

do cizích zdrojů. Dále byly odpočítány z výdajů do cizích zdrojů částky ve výši 5 000 Kč záloha na poštovné a 2 000 Kč bankovní poplatky. Celkem bylo uhrazeno na vrub cizích zdrojů 174 696,66 Kč. ČR Brno tím překročilo rozpočtové výdaje roku 1998 i závazné ukazatele roku 1998;

- do výdajů za leden 1998 zahrnuje doklady, které byly uhrazeny v prosinci roku 1997 ve výši 371 121,69 Kč. Jednalo se o úhradu 35 daňových dokladů za nakoupené zboží a služby. Ke zkrácení výdajů roku 1998 došlo dále tím, že 64 daňových dokladů za dodávky prací a služeb vystavených a splatných v prosinci 1997 ve výši 825 146,67 Kč nebyly v prosinci roku 1997 zaplacené, ale úhrada byla provedena až v roce 1998 a byla v tomto účetním období zaúčtována. Organizace tak zahrnuje do limitu výdajů určeného pro rok 1998 výdaje uskutečněné v roce 1997 v celkové výši 1 196 268,36 Kč;
- v prostoru hraničního přechodu Valtice nainstalovalo 3 obytné buňky jako kanceláře pro celní službu v ceně 56 736,10 Kč. Tato investiční výstavba byla hrazena z provozních prostředků a byla v peněžním deníku zaúčtována jako opravy a udržování.

e) K provedení § 10 odst. 4 zákona č. 576/1990 Sb., kde je uvedena povinnost předkládat údaje účetní závěrky a údaje potřebné pro průběžné hodnocení plnění státního rozpočtu, vydalo MF ČR opatření č. 111/74 200/1997, o rozpočtové skladbě, které nedodržel ČR Ostrava tím, že nerozlišilo výdaje vynaložené na úhradu nájemného, elektrické energie, tepla, vodného a stočného, úklidu, ostrahy a provozních nákladů. Všechny výdaje byly zaúčtovány společně jako nájemné. Z nájemní smlouvy je však zřejmé, jaké částky měly být na jednotlivé položky zaúčtovány.

4. Zadávání a realizace veřejných zakázek

a) V § 3 odst. 1 a 3 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění zákona č. 148/1996 Sb., je mj. uvedeno:

„K uzavření smlouvy na veřejnou zakázku vyhláší zadavatel obchodní veřejnou soutěž o nejvýhodnější nabídku, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Při obchodní veřejné soutěži postupuje zadavatel podle obchodního zákoníku, pokud tento zákon nestanoví jinak.“

„Uzavření smlouvy na veřejnou zakázku jiným způsobem než na základě obchodní veřejné soutěže podle odstavce 1 je přípustné pouze při splnění podmínek stanovených v části třetí tohoto zákona.“

Uvedené ustanovení byla porušena tím, že celní orgány nevyhlásily obchodní veřejnou soutěž o nejvýhodnější nabídku k uzavření smlouvy na veřejnou zakázku a zakázky zadávaly přímo bez splnění podmínek pro tento způsob zadání:

MF - GRČ v případě veřejných zakázek na dodání tiskopisů v celkové ceně 1 010 625,10 Kč, rozšíření zabezpečovacího systému a bezkontaktního identifikačního

ho systému v budově MF - GŘC v roce 1998 v celkové ceně 173 381,30 Kč a zajištění léčebných pobytů a ambulantního léčení, za které proplatilo v roce 1998 úhrnem 560 tis. Kč;

ČR Ostrava v případě veřejných zakázek na zakoupení nábytku v ceně 613 563,80 Kč a v ceně 127 225,30 Kč, malířských prací v celkové ceně 120 633,20 Kč a nájmu nebytových prostor, přičemž celková částka nájemného proplaceného v roce 1998 činila 3 222 774,10 Kč;

ČR Brno v případě veřejné zakázky na dodávku instalatérských prací včetně materiálu v celkové ceně 193 474 Kč.

b) V § 49a odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., ve znění zákona č. 148/1996 Sb., je uvedeno:

„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy činí více než 100 000 Kč bez daně z přidané hodnoty, ale nepřesáhne limity uvedené v § 49 odst. 1, je zadavatel povinen vyžádat si před zadáním veřejné zakázky nabídky nejméně od tří zájemců.“

MF - GŘC porušilo uvedené ustanovení tím, že si před zadáním veřejné zakázky na zateplení obvodových stěn a stropu celní stanice a osmi bytových jednotek v Mladkově nevyžádalo nabídky nejméně od tří zájemců a uzavřelo v roce 1998 smlouvu na provedení stavebních a montážních prací v hodnotě 1 465 591 Kč na základě výzvy pouze jednomu zájemci.

c) V § 49 odst. 8 zákona č. 199/1994 Sb. je mj. uvedeno:

„Pokud zadavatel uzavře na základě výzvy s uchazečem smlouvu, může ji uzavřít pouze s uchazečem, který předložil nejvhodnější nabídku podle stanovených kritérií hodnocení nabídek ...“

MF - GŘC porušilo uvedené ustanovení tím, že na základě výzvy více zájemcům uzavřelo smlouvu na dodávku velkoprostorového osobního vozidla v ceně 1 300 000 Kč s uchazečem, jehož nabídka nebyla podle stanovených kritérií nejvhodnější. MF - GŘC tak zároveň porušilo ustanovení § 30 vyhlášky MF č. 205/1991 Sb., které ukládá organizacím hospodařícím s rozpočtovými prostředky povinnost plnit úkoly hrazené ze státního rozpočtu nejvhodnějším způsobem, když v důsledku takto nesprávně uzavřené smlouvy uhradilo z prostředků státního rozpočtu o 453 600 Kč více.

d) V § 49 odst. 5 zákona č. 199/1994 Sb., ve znění zákona č. 148/1996 Sb., je uvedeno:

„Doklady a údaje předložené uchazečem zadavatel vyhodnotí podle § 2c, popřípadě podle kritérií stanovených v zadání nebo v kvalifikační dokumentaci. Neprokáže-li uchazeč některý z kvalifikačních předpokladů, musí ho zadavatel z další účasti na veřejné zakázce vyloučit.“

MF - GŘC porušilo uvedené ustanovení tím, že vyloučilo z další účasti na veřejné zakázce „Dodání malé-

ho říčního plavidla“ uchazeče, který neprokázal své kvalifikační předpoklady a předložil doklady znějící na jiný obchodní název a adresu, a uzavřelo s ním kupní smlouvu na dodání malého říčního plavidla a následně uhradilo fakturu ve výši 1 380 870 Kč.

e) V § 54 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), je uvedeno:

„Stavby, jejich změny a udržovací práce na nich lze provádět jen podle stavebního povolení nebo na základě ohlášení stavebnímu úřadu.“

MF - GŘC porušilo uvedené ustanovení tím, že provádělo stavbu „Cínovec - náhradní zdroj“ před vydáním stavebního povolení a neohlásilo včas stavebnímu úřadu práce na objektu, které uvedené stavbě předcházely.

5. Stejnokrojové vybavení a osobní ochranné pracovní prostředky

a) Ve vyhlášce MF č. 259/1997 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti služebního poměru celníků, je v § 30 odst. 3 a § 32 písm. a) až d) mj. uvedeno:

„Celníkovi náleží součástky k obměně a doplnění základní stejnokrojové výbavy ...“

„Základní stejnokrojová výbava, příspěvek k obměně a doplnění základní stejnokrojové výbavy a příspěvek na údržbu základní stejnokrojové výbavy se poskytují za dobu, po kterou celníkovi náleží

a) služební příjem nebo náhrada služebního příjmu,

b) služební příjem v nemoci,

c) doplatek rozdílu, o který byl jeho služební příjem zkrácen za dobu zproštění výkonu služby,

d) doplatek služebního příjmu za dobu výkonu vazby, jestliže trestní stíhání bylo zastaveno nebo skončilo pravomocným zprošťujícím rozsudkem.“

Celní orgány nepostupovaly v souladu s uvedenými ustanoveními a proplatily v roce 1998 příplatky na součástky k obměně a doplnění základní stejnokrojové výbavy při skončení služebního poměru, tedy v době, kdy tento příspěvek již prokazatelně nemohl sloužit k obměně a doplnění základní stejnokrojové výbavy, a to

MF - GŘC, ŘČŠ Jiloviště, ČR Praha a ČR Ústí nad Labem úhrnem 242 863,60 Kč.

Uvedený postup umožnilo ustanovení čl. 24 odst. 3 služebního předpisu MF - GŘC SPČ 244 (ze dne 9. 4. 1998) „Naturální náležitosti a pravidla nošení služebního stejnokroje“, ve kterém je uvedeno: „Při skončení služebního poměru se osobní konto celníka zruší a konečný zůstatek se mu vyplatí v plné výši (rozpočtová položka 51792 - Oděvní příspěvek při skončení služebního poměru) ...“ Uvedená vyhláška stanoví nárok na poskytování příspěvků, ne na vytváření osobních kont nevyčerpaných příspěvků.

Dále bylo kontrolou NKÚ zjištěno, že v případě skončení služebního poměru po uplynutí lhůty dvanácti měsíců od poskytnutí základní stejnokrojové výbavy celník

stejnokrojové součástky nevrací. MF - GŘC k možnosti zneužití stejnokrojových součástek po skončení služebního poměru celníka sdělilo, že služební stejnokroj a odznaky celní správy je oprávněn ze zákona nosit pouze celník.

b) V § 30 odst. 1 vyhlášky č. 259/1997 Sb. je uvedeno:

„Celníkovi se při jmenování nebo ustanovení do funkce poskytují naturální náležitosti ve formě základní stejnokrojové výbavy.“

Celní orgány v souladu s uvedeným ustanovením nepostupovaly, když v roce 1998 poskytly celníkům základní stejnokrojovou výbavu se zpožděním po vzniku služebního poměru a důsledkem toho bylo vyplácení prostředků na údržbu základní stejnokrojové výbavy ve smyslu ustanovení § 30 odst. 5 a § 32 uvedené vyhlášky i za období, ve kterém celníkům základní stejnokrojová výbava poskytnuta nebyla:

- **ČR Praha** v případě sto sedmdesáti celníků poskytlo základní stejnokrojovou výbavu se zpožděním několika měsíců a zároveň jim proplatilo na údržbu 101 180 Kč;
- **ČR Ostrava** v případě čtyř celníků proplatilo na údržbu 2 975 Kč.

K poskytování základní stejnokrojové výbavy vydalo MF - GŘC v roce 1998 předpis SPČ 244, kde v čl. 18 odst. 1 je uvedeno: *„Celníkovi přijatému do služebního poměru se do tří měsíců od vzniku služebního poměru poskytuje základní stejnokrojová výbava.“* Citované ustanovení předpisu není v souladu s výše citovanou vyhláškou.

6. Porušení dalších právních předpisů

a) V § 314 odst. 1 zákona č. 13/1993 Sb. je uvedeno:

„Celní úřad prodá zboží zpravidla v dražbě. Přitom postupuje podle zvláštních předpisů.“

ČR Brno nevyhlásilo dražbu ani nepostupovalo podle zákona č. 199/1994 Sb., ale určilo kupce na zadržené zboží, které se stalo majetkem státu (lineární alkylbenzen VAPROMET LC), v ceně dle celního sazebníku 6 037 582 Kč.

b) V § 3 odst. 1 zákona ČNR č. 68/1990 Sb., o užívání státního znaku, státní vlajky a ostatních státních symbolů České republiky, v platném znění, je uvedeno:

„Malého státního znaku České republiky užívají orgány a organizace uvedené v § 1 odst. 1 a 2 na listinách, pečetích a úředních razítkách.“

MF - GŘC porušilo uvedené ustanovení zákona tím, že od 1. 7. 1997 do 31. 1. 1999 používalo úřední kulatá razítka s vyobrazeným velkým státním znakem. V roce 1997 pořídilo MF - GŘC 1 139 kusů kulatých razítek s velkým státním znakem pro celou celní správu v celkové ceně 146 666,50 Kč. MF - GŘC tak zároveň porušilo ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., když použilo rozpočtové prostředky na opatření nezakládající se na právních předpisech. V roce 1998 objednalo 1 177 kusů matric na kulatá úřední razítka s malým státním znakem, za které zaplatilo 169 010,10 Kč. Úřední kula-

tá razítka s vyobrazeným velkým státním znakem používalo na listinách např. ČR Ostrava a CÚ Český Těšín.

Shrnutí

MF při řízení celní správy nerespektovalo skutečnost vyplývající z ustanovení právních předpisů, a to zejména zákona o účetnictví a celního zákona. Nevyvodilo důsledky z toho, že Generální ředitelství cel je součástí MF.

MF - orgány celní správy:

Neplnily řádně povinnost veškerý svěřený majetek zjistit, sepsat, ocenit a vést v předepsané evidenci, chránit jej před rozkrádáním a ztrátou, využívat právní prostředky k jeho ochraně a včas uplatňovat právo na náhradu škody. Převedly majetek v celkové hodnotě 4 133 tis. Kč, aniž dodržely zákonné podmínky jeho převodu.

Inventarizaci neověřily, zda stav veškerého majetku a závazků v účetnictví odpovídal skutečnosti, nevedly v účetnictví veškerý majetek a některý majetek neinventarizovaly. Část zjištěných inventarizačních rozdílů nezaúčtovaly do zákonem stanoveného účetního období, a to za rok 1997 v hodnotě 5 129 tis. Kč a za rok 1998 v hodnotě 13 739 tis. Kč.

Nevyhlásily ve všech případech obchodní veřejnou soutěž o nejvýhodnější nabídku k uzavření smluv na veřejné zakázky a současně ani nevyužily možnosti uzavření smluv na veřejné zakázky jiným způsobem v celkové výši 6 022 tis. Kč a v některých dalších případech nepostupovaly při zadání veřejných zakázek v celkovém objemu 4 146 tis. Kč v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek.

Nepostupovaly hospodárně a efektivně při využívání rozpočtových prostředků ve výši 269 678 tis. Kč a nezajistily dosahování maximálních příjmů z pronájmu majetku, jehož hodnota činí minimálně 3 033 tis. Kč.

Jeden z nejvýznamnějších nedostatků spočíval v tom, že ke krytí svých výdajů roku 1998 a 1999 použily vedle rozpočtových prostředků i prostředky z cizích zdrojů ve výši 1 942 tis. Kč, které nebyly jako příjmy odvedeny na účet státního rozpočtu.

Z nevyčerpaných příspěvků na součástky k obměně a doplnění základní stejnokrojové výbavy vytvářely osobní konta celníků a z nich vyplatily 243 tis. Kč při skončení služebního poměru, kdy tento příspěvek již prokazatelně nemohl sloužit k obměně a doplnění základní stejnokrojové výbavy.

Připustily, že po skončení služebního poměru v některých případech celník stejnokrojové součástky nevrací, a může tedy dojít k jejich zneužití.

Nesledovaly na podrozvahovém účtu majetek v prozatímní správě, který u kontrolovaných osob představoval hodnotu nejméně 31 126 tis. Kč.

Majetek v prozatímní správě ani majetek uskladněný není řádně sledován.